

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT FAKÜLTESİ
PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ

KENT KİMLİĞİ ve PEYZAJ TASARIMI

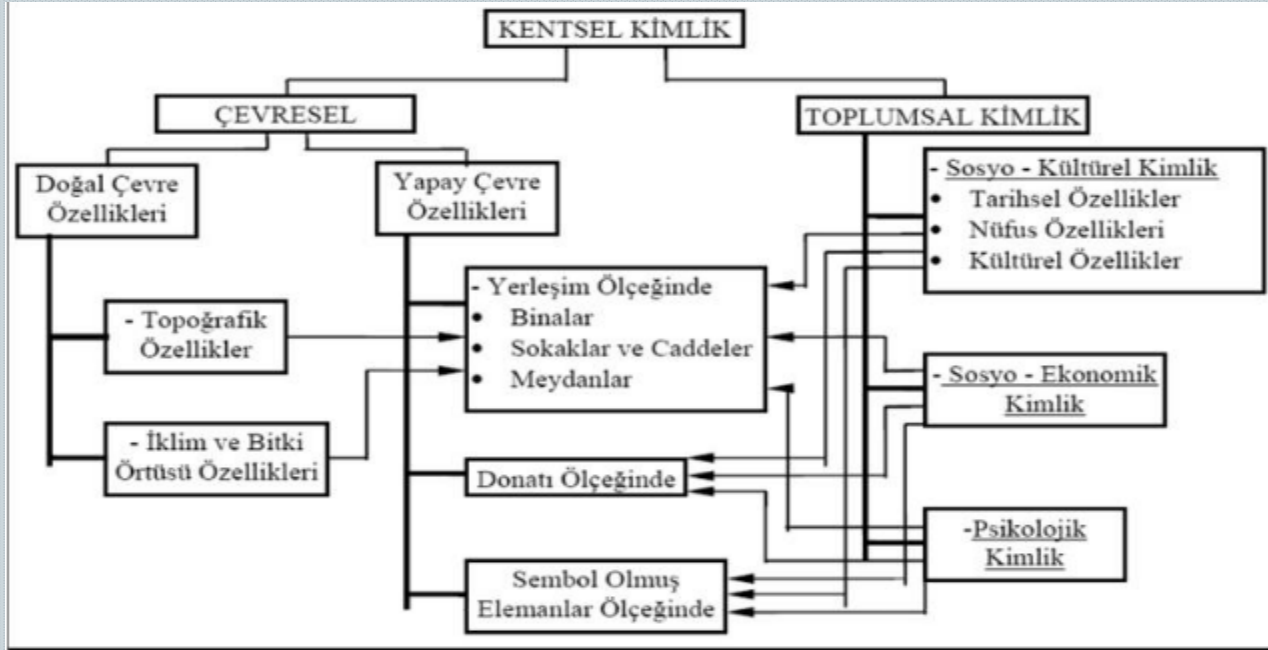

KÜLTÜR SANAT VE PEYZAJ

KENT KİMLİĞİ

Lynch (1960), kimliği bir objenin diğer objelerden farklı ve özgün olma durumu olarak açıklamakta ve kimliğin, hiçbir şeyle eşit olmadığını, tek, biricik olduğunu savunmaktadır. Deniz (2004) ise kimliği, doğada varlığını sürdüren herhangi bir canlıyı ya da objeyi, diğer canlı ve objelerden ayıran, öncelikle görsel, işitsel ve diğer duyularla algılanan kendine özgü olma durumu, teklik ve özgünlük olarak ifade etmektedir.

<http://www.belgeler.com/blg/2kaf/kent-kimligi-peyzaj>

Kentlerin farklı karakterleri, kent kimliği, kent profili ve kent imgesi kavramlarıyla açıklanmaktadır. Kent, hareketli ve hareketsiz doğal ve yapısal çevresiyle bize kendini anlatır, bir toplumsal kimlik sunar. Kentin ilk sunduğu görüntü, hem doğal, hem yapısal olanıdır, aklımızdan hiç silinmez; bu kentin, bizim üzerimizdeki, çağrışımlarıdır. Toplum ve insan ilişkileri, bu kimliğin sürekli olarak yeniden tanımlanmasını ya da üretilmesini gerektirir. Her dönemde toplumun oluşturduğu bu tanımlamalar, geçmişten öğeler, geçmişteki öğelerin yeniden yorumlanmaları ve tamamen yeni öğeleri içerir (Güvenç).

Kısaca *KENT KİMLİĞİ*;

Kent imajını etkileyen her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel özellikleri ile şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçimini oluşturan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkardığı anlam yüklü bütünlüktür (Karadağ 2007).

Kentlerle ilgili pek çok kavram ve konu farklı şekillerde irdelenmiştir. Çoğu zaman kentler insanlara benzetilmiş ve onlara uygun görülen tanımlama sıfatları kentle bütünleştirilmiş, kimikleştirilmiştir. Doğal nedenlerle ya da insan eliyle özgün olma, farklılıkları yaşama ve yaşatma kentlerin imliklerini buldukları noktalardır Doğal çevreyi; coğrafi konum, topoğrafik durum, iklim, bitki örtüsü, fauna, jeolojik ve jeomorfolojik durum ve su ögesi oluşturur. Bu faktörlerin farklılığı kentleri birbirinden ayırır, tanımlar, özgün kılar ve kente kimlik verir. Kent kimliğini oluşturan öğelerin belirlenebilmesi için öncelikle çevrenin doğru bir şekilde algılanması ve tanımlanması gerekir (Çöl 1998).

FİZİKSEL KİMLİK;

Doğal ve mekansal yapısı olmak üzere 2 faktörle oluşur. Doğal faktör kimlik kazanımında en önemli faktörlerden biridir. Topografya, iklim, coğrafi özellikler bir kentin yerleşimini, gelişimini, dolayısıyla kendine özgü bir kimlik kazanımını doğrudan etkiler. Örneğin su kenarı yerleşmesi kimliğinin ve İstanbul'un gelişiminde, aynı zamanda sakinlerinin yaşayış biçiminde belirli etkiler yaratmıştır. Coğrafi konumu nedeniyle İstanbul her dönem uluslar arası bir liman işlevi görmüştür. Yanı sıra Deniz kentin karşılıklı kıyılarını birbirinden ayıran aynı zamanda birleştiren bir ögesi olmuş buda kıyıları deniz ulaşımı, dinlenme eğlence eğlemleri için potansiyel haline getirmiştir.

Mekansal yapı, fiziksel kimliğin ikinci boyutu olup ; sokak meydan bütünleşmesinin oluşturduğu mekanlar , sınırlayıcılar, malzeme-renk-doku bileşimi ve bu alanların yeşille olan bütünlüğü mekansal yapıyı oluşturur. Tarihi İstanbul'a bugün bir dünya kenti imgesini veren doku ve süliet özellikleri Bizans ve Osmanlı mimari ve kentsel tasarım ilkelerinden başka bir şey değildir. Kamusal mekanlar özel mekanlar ve kitlelerin bir sokak düzeninde görüldüğü ve onlarla bitişik anıtsal yapıların ezici etkisini rahatlıkla hala farketmek mümkündür.

<http://www.istanbulyeditepe.net/>

<http://www.istanbulyeditepe.net/>

KÜLTÜREL KİMLİK;

Kültürel edinim, insanın tüm yaşamsal faaliyetlerinin önemli bir yanısıdır. Kültür toplumsaldır ve ekonomik, siyasi, ideolojik (dinsel, felsefi), coğrafi, etik, sanatsal olan eylemin diyalektik bileşkesidir. Kültür doğrudan insanın yaşamsal alanı olan kente yansır. Onun biçimleniş sürecinde önemli rol oynar. Ancak bu noktada görülmesi gereken, kentsel yapının biçimlenmesinde, toplumsal kültürün tüm öğelerinin, eşit oranda rol oynamadığıdır. Kültürün ögesi olan iktisadi, siyasi, dinsel, coğrafi unsurlar kentin dokusunu oluşturmada belirleyici rol alırken, toplumsal kültürün diğer öğeleri kentin yapısal biçimlenişinde etkileyici unsur olarak sürece katılırlar. Bu nedenledir ki, kentin yapısal oluşumunda kültürün etkisini irdelerken; bu tasnifi yapmak gereklidir. Kenti kuran, yaşatan toplumların iktisadi, siyasi, dinsel, coğrafi yapısının; kentin fiziki yapısını belirleyici unsur olduğu; tarihsel süreçte farklı toplumlara yurt olmuş kentler incelendiğinde, çıplak gözle görülür. Bu kentlerde farklı halkların, siyasi, ekonomik ve dinsel varlıklarının sanata bakışının ne olduğu/ ne olmadığı, kesin verilerle yansır. Kimi yerleşim bölgelerinde, aynı kent sanki iki farklı kenttir ya da birkaç kenttir birbirinden ayrı duran.

<http://www.elelebizbize.com/babur.pinar/detay.php?id=106>

<http://akildisi.wordpress.com/tag/zeyniye/>

TARİHSEL KİMLİK;

Kentlerin kuruluşundan günümüze kadar yaşadığı tarihsel süreç ile ;bu süreç içinde görülen toplumsal eylemlerin tasarıma yansımaları ve süregelerek devam etmesidir.

<http://www.savmek.org/Default.aspx?sayfa=47>

MARDİN

<http://ekinveziz.blogspot.com/2011/04/mardin-gezisi-3-bolum-son.html>

BİÇİMSEL KİMLİK:

Biçimsel kimliğin kazanımında kentleri üç bölümde inseleriz;

- Biçimin önceden belirlendiği (kare, dikdörtgen, yuvarlak yada ızgara sistemine göre planlanmış kentler);Bu tip kentlere Antikçağ ve Rönesans dönemi kentleri örnek gösterebiliriz.

- Mekansal kimlik kazanmış kentler;Bu kentler belirli özellikli mekanlar baz alınarak, kent o mekanın çevresinde oluşur.Örnek olarak Almanya'nın Volterra kenti örnek verilebilir.

PALMA NOVA, Venedik yakınları
(Scamozzi)

•Doğal şartların zorunluluğundan oluşmuş biçimsel kentler;Genelde su kenarında yerleşen yada bir tepede yerleşip yayılan kentleri örnek verebiliriz.Bu yerleşim şeklinde arazinin coğrafi özellikleri , iklimi rol oynar.Antik dönemdeki Mezeporamya kentleri,Yeşilırmağın iki kıyısına yerleşmiş Amasya kenti örnek verilebilir.

KENTİN İŞLEVİNİ ORTAYA KOYDUĞU KİMLİK;

Günümüzde bazı kentler, o kentin yaşamasını sağlayan o kente hayat veren işlevlerin adıyla anılmaktadır. Bu tip kentlerde genelde tek tip iş alanı ve fonksiyon yoğunluktadır.

*Sanayi kent kimliği; Kocaeli,
Zonguldak*

*Üniversite kent kimliği;
Eskişehir*

*Turizm kent kimliği; Antalya
(Çöl 1998)*

KENT KİMLİĞİ VE PEYZAJ TASARIMI

Kentsel imaj / görüntü açısından irdelenecek olursa peyzaj bütünlüğü içinde kenti oluşturan öğelerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Booth'un (1990) peyzaj/çevresel değerlendirmede kullandığı arazi formu (landform), bitkisel materyal (plant material), yapılar (buildings), döşemeler (pavement), peyzaj yapıları (site structures), su öğeleri (water) de kentsel çevreleri oluşturan öğelerdir. Nasıl bütün onu oluşturan parçaların her birinden farklı niteliğe sahipse, kent de onu oluşturan tek tek yapılardan farklı nitelik taşıyan bir bütün olup kitle, boşluk, yüzey ve düzlemlerden oluşan tek tek öğelerin bir araya gelmesi ile biçimlenmektedirler (Erdoğan, 2006).

Booth'a (1990) göre arazi formu, bitkisel materyal, yapılar, döşeme, yapısal öğeler ve su öğeleri peyzajın temel öğeleridir. Bu kapsamda peyzaj bir kültürel imaj olup belli şeyleri sembolize eden; temsil eden, yapılandıran çevresel elemanlar bütünüdür ve birçok malzeme, yüzey, toprak, taş, vejetasyon gibi doğal kaynaklarla temsil edilmektedirler. Kentlerin peyzaj özellikleri de kent kimlikleri ile birlikte ülkelerin kültürel imaj ve görüntüleri olup kimlik, karakter ve dönemsel özellikleri korunarak geliştirilmelidirler (Güvenç).

Kaynak;

Karadağ, 2007 Web sitesi. http://edebiyat.ege.edu.tr/bolumler/cografya/16-1_karadag.pdf

Çöl, 1998 Web sitesi. <http://www.solencol.com/b10.htm>

Erdoğan, 2006 Web sitesi. <http://bof.bartın.edu.tr/journal/1302-0056/2006/Cilt8/Sayi9/68-77.pdf>

Güvenç, Web sitesi. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/298/4213.pdf>

